

Liite L1. Säästöpuut PEFC- ja FSC-metsäsertifioinneissa

Tasaikäisrakenteiseen metsänkasvatukseen perustuvassa metsänhoidossa ei päätehakuissa uudistusalaille jää vanhoja puita ilman tarkoituksella jätettäviä säästöpuita. Säästöpuiden jätto, joka on ollut vakiintunut käytäntö metsän uudistamisen yhteydessä jo 1990-luvun lopulta lähtien, on yksi keino säilyttää talousmetsissä metsäluonnon monimuotoisuutta ja lajistolle tärkeitä puuston rakennepiirteitä. Säästöpuiden jätto tuli ensin metsähoitosuositukseen (Korhonen 1993; Metsäkeskus Tapio 1994), mutta on nykyisin myös osa metsäsertifiointia. Säästöpuiden ja puuryhmien säilyttäminen kuuluu tasaikäisen metsänkasvatuksen lisäksi myös jatkuvan kasvatuksen metsiin.

Säästöpuut ovat jätettäessä yleensä eläviä puita, mutta PEFC-metsäsertifiointistandardissa niihin luetaan myös kuolleet pystypuut ja maahan kaatuneet rungot. Säästöpuita ei tulisi kaataa eikä viedä metsästä pois muuhun käyttötarkoitukseen, vaan niiden olisi annettava kasvaa, kuolla ja lahota omia aikojaan. Säästöpuut suositellaan jättämään säästöpuuryhmiksi, mikä tehostaa niiden monimuotoisuusvaikutusta ja vähentää mahdollisia haittavaikutuksia metsän uudistamiselle. Ryhmään muodostuvat lahoppuut on helpompi huomioida taimikonhoidossa ja metsän käsittelyssä kuin hajallaan sijaitsevat lahoppuut. Niiden avulla voidaan parhaassa tapauksessa ylläpitää talousmetsissä eri-ikäistä ja eri lahovaiheessa olevaa puuainesta, jota vanhoja eläviä puita ja myöhemmin lahoppuuta vaativat lajit voivat hyödyntää elinympäristönään.

Nykyinen PEFC-standardi vaatii jättämään kasvatus- ja uudistushakkuukohteille vähintään kymmenen rinnankorkeudelta vähintään 10 cm läpimitan säästöpuuta hehtaarille (PEFC Suomi 2014). Säästöpuut suositellaan keskittämään leimikoilla puuryhmiin ja lähelle arvokkaita elinympäristöjä tai vastaavia reuna-alueita. PEFC-standardin mukaan säästöpuiksi jätetään petolintujen pesäpuut, järeät katajat, vanhat palokoroiset puut, aiemman puusukupolven järeitä puuyksilöitä, muodoltaan poikkeuksellisia puuyksilöitä, jaloja lehtipuita, kookkaita haapoja, puumaisia raitoja, tuomia ja pihlajia, tervaleppiä sekä kolopuita. Myös yli 20 cm läpimitaltaan olevat kuolleet puut kelpuutetaan säästöpuiksi. Jos näitä em. puita ei ole riittävästi, valitaan muita yli 10 cm läpimitaltaan olevia puuyksilöitä.

Suomen FSC-standardin (2011) mukaisesti metsänomistaja jättää uudistushakkuukuviolle pysyvästi:

- 1) Keskimäärin vähintään 10 järeää (rinnankorkeusläpimitta Etelä-Suomessa yli 20 cm, Pohjois-Suomessa yli 15 cm) elävää, alkuperäistä puulajia olevaa säästöpuuta hehtaaria kohden. Säästöpuut voidaan keskittää leimikkotasolla, etenkin, kun lueteltuja arvokkaita puita esiintyy ryhmänä.
- 2) Seuraavat monimuotoisuuden kannalta arvokkaat elävät puut: a) yksittäiset, valtapuustosta selvästi järeämmät puut, joiden rinnankorkeusläpimitta on vähintään 60 cm (mänty, kuusi, koivu, tammi) tai 40 cm (muut puulajit), b) rinnankorkeusläpimitaltaan vähintään 10 cm:n paksuiset jaloppuut, pajut, raidat, tuomet, pihlajat ja tervalepät sekä, c) suuret, rinnankorkeusläpimitaltaan vähintään 40 cm:n haavat niiden esiintyessä havupuuvaltaisessa metsässä, d) koloppuut, e) petolintujen tiedossa olevat pesäpuut, f) palokoroiset männyt (Pohjois-Suomessa alueilla, joilla on palovioitusta laajasti, tulee palokoroisia puita säästää vähintään 10 kpl ha⁻¹ asti). Lisäksi kuolleita puita (rinnankorkeusläpimitta yli 10 cm) säästetään metsätaloustoimenpiteissä aina vähintään 20 kpl ha⁻¹, kun niitä löytyy alueelta. Lehtilahoppuu säästetään aina.

Lähteet

Korhonen K-M (toim) (1993) Metsätalouden ympäristöopas. Metsähallitus, Helsinki.

Metsäkeskus Tapio (1994) Luonnonläheinen metsänhoito. Metsänhoitosuositukset. Metsäkeskus Tapion julkaisu 6/1994. ISBN 951-96739-9-7.

PEFC Suomi (2014) Suomen PEFC-standardi. PEFC-metsäsertifioinnin kriteerit. PEFC FI 1002:2014. 27.10.2014. PEFC Suomi - Suomen Metsäsertifiointi ry. 41 s. http://pefc.fi/wp-content/uploads/2016/09/PEFC_FI_1002_2014_Metsaertifioinnin_kriteerit_20141027.pdf.

Suomen FSC-yhdistys (2011) Suomen FSC-standardi. FSC standard for Finland V1-1. Hyväksytty 21.01.2011 FIN. 67s. <https://fi.fsc.org/sites/default/files/2021-04/Suomen%20FSC%20standardi%2012%2005%202011.pdf>.